

Frist for uttalelse

22. mars 2020

Publisert dato

7. februar 2020

Forslag til forskriftsendring om adgang til bruk av kunstig lys ved åtejakt på villsvin og ved ettersøk av påskutt villsvin

1. Innledning

Miljødirektoratet foreslår at det åpnes for bruk av fast montert kunstig lys ved åtejakt på villsvin, og at det åpnes for bruk av kunstig lys ved ettersøk av påskutt villsvin. Det foreslås en endring av forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst (heretter kalt utøvelsesforskriften), ved tilføyelse av en ny § 29b. Forslaget til ny bestemmelse følger som vedlegg.

2. Bakgrunn

Villsvin i Norge har vandret inn fra Sverige og finnes i dag i områdene langs riksgrensen fra Halden i sør til Åsnes i nord. Villsvin er også observert utenfor disse områdene. Artsdatabanken definerer villsvin som en fremmed art med høy økologisk risiko for norsk natur. Villsvin har et høyt invasjonspotensial med

negativ påvirkning av stedegne arter og sjeldne naturtyper. Artsdatabanken anslo i 2018 den norske bestanden til å være mellom 400-1 200 individer. I jaktåret 2018/2019 ble det registrert 310 felte villsvin i Norge. Den svenske villsvinbestanden er til sammenligning estimert til rundt 300 000. Det ble felt rundt 115 000 villsvin i Sverige jaktåret 2018/2019.

Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) rapporterte i 2018 at dersom det ikke settes i verk drastiske tiltak for å kontrollere vekst og utvikling, kan villsvinbestanden i Norge ventes å nå om lag 40 000 individer om 12-15 år. VKM påpeker at forekomsten av villsvin øker faren for utbrudd av alvorlige sykdommer som kan overføres fra villsvin til norske svinebesetninger. De mest alvorlige sykdommene er afrikansk svinepest, klassisk svinepest og munn- og klovsyke. I tillegg kan nivået av salmonellabakterier i norsk fauna og parasitter som toxoplasma og trikiner øke. Dette kan igjen medføre økt smittefare for mennesker.

Erfaringer fra Sverige og andre land med store villsvinbestander viser at villsvinene medfører høye kostnader og en overvekt av negative konsekvenser for samfunnet. Dette er knyttet til blant annet skader i landbruket, smitte av sykdommer til tamsvin og mennesker, skader på naturlige økosystemer og naturmangfold og trafikkpåkjørslar. Et eventuelt utbrudd av afrikansk svinepest i Sverige eller Norge vil ha store samfunnsmessige konsekvenser. I dag er Russland, deler av Asia og flere av EUs medlemsland rammet av afrikansk svinepest. Reduksjon av villsvinbestanden er et sentralt forebyggende tiltak for å redusere fare for etablering og spredning av smitte av afrikansk svinepest mellom villsvin og tamsvinbesetninger.

På denne bakgrunn, ga Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet i oppgave til Miljødirektoratet og Mattilsynet å utarbeide en handlingsplan mot villsvin. *Handlingsplan mot villsvin 2020-2024* ble lagt fram 14. november 2019. Regjeringen har vedtatt at villsvinbestanden i Norge skal forvaltes med mål om færrest mulig villsvin, spredt over et minst mulig område. Videre, at tiltak og virkemidler skal rettes inn mot raskt å redusere bestanden og utbredelsen av villsvin, innenfor rammene av viltloven og dyrevelferdsloven. Landbruks- og matdepartementet har bedt Miljødirektoratet og Mattilsynet om å følge opp handlingsplanen mot villsvin. Miljødirektoratet har blant annet fått i oppdrag å fastsette bestemmelser i forskrift for bruk av kunstig lys ved åtejakt på villsvin og ved ettersøk av påskutt villsvin.

3. Nærmere om forslaget

Villsvin er i hovedsak nattaktive i sitt matsøk. Av den grunn vil bruk av kunstig lys bidra til å effektivisere jakta. Erfaringer fra Sverige viser at over halvparten av felte villsvin blir skutt på belyste åteplasser.

Bruk av kunstig lys til jakt reguleres i dag av lov 29. mai 1981 nr 38 om jakt og fangst (Viltloven) § 20 tredje til femte ledd. Bestemmelsen oppstiller et forbud mot bruk av kunstig lys i jaktøyemed, men inneholder også enkelte unntak fra forbudet. Unntakene følger av § 20 tredje ledd:

- a) åtejakt på rødrev, når lyskilden er fast montert
- b) ettersøk av påskutt hjortevilt
- c) avliving av vilt som er fanget levende i felle

Miljødirektoratet er i viltloven § 20 femte ledd gitt myndighet til å gi nærmere forskriftsbestemmelser om bruk av kunstig lys i tilfeller som nevnt i § 20 tredje ledd. Direktoratet kan også ved forskrift tillate at kunstig lys benyttes ved åtejakt på andre arter enn rødrev, ved ettersøk av andre arter enn hjortevilt og ved avliving av vilt i andre tilfeller enn nevnt i tredje ledd. Utøvelsesforskriften § 29a inneholder nærmere regler om bruk av fast montert kunstig lys ved åtejakt på jerv.

Vedlagte forslag bygger videre på gjeldende regelstruktur, og innebærer at utøvelsesforskriften utvides med ny § 29b. Det foreslås at bruk av kunstig lys som er fast montert tillates ved åtejakt på villsvin, tilsvarende som for rev. Slikt fast montert lys vil legge til rette for at det kan skytes flere villsvin. I tillegg vil forslaget bidra til å redusere risikoen for å skyte sugge med unger som er avhengige av mora, samt redusere faren for skadeskyting.

Det foreslås også at det åpnes for bruk av kunstig lys ved ettersøk av påskutt villsvin, bl.a. for å ivareta dyrevelferdshensyn. Det følger av forarbeidene til endring av viltloven § 20[1] at "*Med «ettersøk» menes søket som finner sted dersom man ikke finner det påskutte dyret gjennom den umiddelbare undersøkelsen av og rundt skuddstedet*". Villsvin har ofte en annen atferd enn hjortevilt når de er skadet og villsvin går sjelden i sårleie. Et såret villsvin kan følge flokken, og det er av den grunn viktig å ha god oversikt slik at riktig dyr blir felt. Det er både av hensyn til effektivitet og sikkerhet vanlig å bruke løs hund under ettersøk på villsvin. I fellingssituasjoner vil det derfor være nødvendig å ha god oversikt også for å

unngå å sette hunden i fare. I tillegg er villsvin i stand til å angripe ettersøkspersonell. Bruk av kunstig lys ved ettersøk av påskutt villsvin vil også bidra til å vareta sikkerhetshensyn i slike situasjoner.

[1] Prop. 161 L (2012-2013) Endringer i viltloven, naturmangfoldloven mv.

4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslagene forventes ikke å få administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning. Forslagene om å åpne for bruk av kunstig lys ved åtejakt og ved ettersøk vil bidra til mer effektiv jakt på villsvin, som videre kan bidra til redusert bestand og redusert skadeomfang i landbruket og i trafikken. Reduksjon av villsvinbestanden er et sentralt forebyggende tiltak for å redusere faren for en eventuell etablering og spredning av smitte av afrikansk svinepest mellom villsvin og tamsvinbesetninger i Norge.

5. Høringsfrist

Det er bred enighet blant forskningsmiljøer, svinenæring og offentlig forvaltning om at nødvendige tiltak for å redusere villsvinbestanden må på plass raskt. Dette er også i tråd med anbefalingene i handlingsplanen. Forslagene som nå sendes på høring er av begrenset omfang ved at det kun åpner for bruk av kunstig lys i forbindelse med åtejakt og ettersøk av villsvin. Miljødirektoratet har derfor satt en høringsfrist på 6 uker, jf. utredningsinstruksen punkt 3-3.

Frist for høringsinnspill er 22. mars 2020. Miljødirektoratets referanse er 2020/1971.